

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА

**Кафедра прикладної економіки і міжнародних
економічних відносин**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор, професор
Р.М. Шелудько
«*серпень*» 2020 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
Потенціал і розвиток підприємства

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма ОПП 17 Потенціал і розвиток підприємства
Спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

Факультет менеджменту і економіки

Харків – 2020

Робоча навчальна програма «Потенціал і розвиток підприємства» для здобувачів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Потенціал і розвиток підприємства».

„26” 08, 2020 р.

Розробники: О.І. Лебединська, доцент, канд.економ.наук

Робоча навчальна програма затверджена на засіданні кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин (протокол № 1 від 26.08. 2020 р.).

Завідувач кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин,
професор Л.О. Ломовських

Схвалено методичною комісією факультету менеджменту і економіки (протокол № 2 від 27. серпня 2020)

Голова методичної комісії факультету
менеджменту і економіки, доцент

Ю.Л.Філімонов

© Лебединська О.І., 2020 рік

© ХНАУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Напрямок підготовки – 051 – Економіка	Нормативна	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма (шифр і назва) ОПІ 17 Потенціал і розвиток підприємства Освітній- рівень: перший бакалаврський рівень вищої освіти	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2020	2021
		Семестр	
		7-й	5-ий
Загальна кількість годин – 180		Лекції	
		24 год.	8 год.
		Практично-семінарські	
		26 год.	8 год.
		Самостійна робота	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4		130 год.	164 год.
		Вид контролю:	
		іспит	іспит

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – оволодіти базовими знаннями щодо сутності і складу потенціалу підприємства; опанувати методологічні й організаційно-економічні засади формування і територіального розміщення потенціалу підприємств з урахуванням галузевих особливостей виробництва; оцінювати складові потенціалу підприємства з урахуванням можливості ефективного використання всіх його складових як інтегрованої системи.

Завдання навчальної дисципліни полягає у оволодінні студентами теоретичними і методологічними основами формування та оцінки потенціалу підприємства, вміннями проводити діагностику стану підприємства з огляду на його потенційні можливості, розробляти шляхи підвищення конкурентних позицій підприємства.

Предмет вивчення у дисципліні: методологія і методика формування, оцінювання та розвитку потенціалу підприємства.

Об'єктом вивчення курсу є процеси планування, контролю та управління економічною ефективністю потенціалу підприємства.

Перелік компетентностей: У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК5. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 2. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 3. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 4. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 5. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК 6. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну

- 1) економічний аналіз;
- 2) інвестиційна діяльність;
- 3) фінансовий аналіз тощо.

Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну 1) економічний аналіз; 2) інвестиційна діяльність; 3) фінансовий аналіз. 4) стратегічне управління підприємством; 5) дипломне проектування.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика потенціалу підприємства і теоретичні основи його оцінки

Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.

Тема 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.

Тема 3. Формування потенціалу підприємства

Тема 4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства

Тема 5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Тема 6. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства

Тема 7. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства.

Змістовий модуль 2.

По елементна і сукупна оцінка потенціалу підприємства. Розвиток підприємства.

Тема 1. Оцінка вартості земельних ділянок, будівель і споруд.

Тема 2. Оцінка ринкової вартості машин, обладнання, робочої і продуктивної худоби, багаторічних насаджень

Тема 3. Нематеріальні активи та методи їх оцінки

Тема 4. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка

Тема 5. Оцінка вартості бізнесу

Тема 6. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства

Тема 7. Розвиток підприємства: зміст і сучасні концепції

Тема 8. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика потенціалу підприємства і теоретичні основи його оцінки												
Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.	12	1	1			10	11	1				10
Тема 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.	12	1	1			10	11	1				10
Тема 3. Формування потенціалу підприємства	12	2	2			8	12		1			11

Тема 4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	12	2	2			8	13		1			12
Тема 5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	12	2	2			8	13	1	1			11
Тема 6. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства	12	2	2			8	13		1			12
Тема 7. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства.	12	2	2			8	13	1				12
Разом за змістовим модулем 1	84	12	12			60	86	4	4			78
Змістовий модуль 2. По-елементна і сукупна оцінка потенціалу підприємства. Розвиток підприємства												
Тема 1. Оцінка вартості земельних ділянок, будівель і споруд.	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 2. Оцінка ринкової вартості машин, обладнання, робочої і продуктивної худоби, багаторічних насаджень	12	2	2			8	12					12
Тема 3. Нематеріальні активи та методи їх оцінки	12	1	1			10	12			-		12
Тема 4. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка	12	2	2			8	12	1				11
Тема 5. Оцінка вартості бізнесу	12	1	1			10	12	1	1			10
Тема 6. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	12	2	2			8	12		1			11
Тема 7. Розвиток підприємства: зміст і сучасні концепції	13	1	2			10	11	1				10
Тема 8. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	11	1	2			8	11		1			10
Разом за змістовим модулем 2	96	12	14			70	94	4	4			86
Усього годин	180	24	26			130	180	8	8			164

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність потенціалу підприємства взагалі та потенціалу аграрного підприємства зокрема.	1
2	Загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства. Особливості формування потенціалу сільськогосподарських підприємств.	1
3	Особливості формування виробничого потенціалу підприємств залежно від специфіки підприємницької діяльності.	1
4	Цілі, принципи та етапи оцінки потенціалу підприємства.	
5	Витратні методи оцінки вартості потенціалу підприємства. Порівняльні методи оцінки потенціалу підприємства. Методи визначення коефіцієнта капіталізації.	1
6	Законодавча і нормативна база експертної оцінки земельних ділянок і прав користування ними. Межі застосування доходного, витратного та порівняльного підходів в оцінці земельних ділянок	1
7	Особливості застосування витратного підходу при оцінці машин і обладнання. Випадки застосування і методичні особливості порівняльного підходу при оцінці машин і обладнання сільгосппідприємств.	1
8	Урахування зміни вартості в часі при оцінці нематеріальних активів.	1
9	Склад, кількісні та якісні характеристики кадрового потенціалу підприємства. Цілі оцінки кадрового потенціалу. Системи критеріальних показників та послідовність оцінки ефективності використання кадрового потенціалу підприємства.	1
10	Методи витратного підходу до оцінки вартості бізнесу. Методи результатного підходу до оцінки вартості підприємства. Методи оцінки вартості бізнесу, що базуються на порівняльному підході.	1
11	Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	1
12	Формування стратегії розвитку підприємства. Розвиток підприємства за пріоритетними напрямками відновлення.	1
13	Концепції вимірювання можливостей підприємства (Аналіз оболонки даних, Вимірювання досягнень підприємств сервісу, Збалансована система показників, «Бортове	1

	табло», Система поліпшення та вимірювання продуктивності, Модель вимірювання досягнень)	
		13

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Побудова графоаналітичної моделі конкретного підприємства, аналіз моделі.	2
2	Методи вартісної оцінки складових елементів потенціалу підприємства	1
3	Прикладна модель оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства методом набору конкурентоспроможних елементів: методика, економічна інтерпретація.	1
4	Експертна оцінка сільськогосподарських угідь. Оцінка права користування чужою земельною ділянкою.	1
5	Оцінка вартості будівель і споруд.	1
6	Оцінка вартості машин і обладнання	1
7	Особливості і методи оцінки продуктивної та робочої худоби. Оцінка племінної худоби. Оцінка вартості багаторічних насаджень.	1
8	Метод оцінки нематеріальних активів за вартістю відтворення. Оцінка нематеріальних активів за вартістю заміщення. Методи прямої капіталізації та звільнення від роялті.	1
9	Методи витратного і доходного підходів для вартісної оцінки кадрового потенціалу підприємства.	1
10	Методи витратного підходу до оцінки вартості бізнесу: простий балансовий метод, метод регулювання балансу, метод ліквідаційної вартості, метод вартості заміщення, метод чистих активів, метод накопичення активів Методи результатного підходу до оцінки вартості підприємства: прямої капіталізації доходів, метод дисконтування грошового потоку, метод економічного прибутку, метод додаткових доходів Методи оцінки вартості бізнесу, що базуються на порівняльному підході: метод мультиплікаторів, метод аналогового продажу, метод галузевих співвідношень	1
		11

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Співвідношення понять економічного, виробничого та ресурсного потенціалів. Форми прояву закону синергії при функціонуванні економічної системи. Потенціал аграрного підприємства.	8
2	Структура економічного потенціалу аграрного підприємства.	8
3	Форми прояву закону синергії при функціонуванні економічної системи. Оптимізація структури потенціалу підприємства.	8
4	Характерні риси потенціалу аграрного підприємства.	8
5	Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.	10
6	Застосування статистичних моделей при оцінці виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств. Теорія факторів виробництва та оцінка ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства..	8
7	Прикладне застосування функцій грошової одиниці. Порівняльна характеристика методичних підходів до оцінки потенціалу підприємства.	10
8	Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» Національний стандарт №1 «Загальні основи оцінки майна та майнових прав». Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна». Національний стандарт №3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»	10
9	Методика товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів Переваги та недоліки одиничної, групової та системної оцінки вартості машин та обладнання	10
10	Основні положення Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності». Взаємозв'язок понять «інтелектуальна власність», «нематеріальні активи», «нематеріальні ресурси». Визначення вартості ноу-хау та інших нетрадиційних видів нематеріальних активів підприємства.	10

	Порядок експертної оцінки нематеріальних активів згідно з Наказом ФДМУ	
11	Методи оцінки гудволу (німецький метод, швейцарський метод, англосаксонський метод, дисконтний метод, метод щорічного визначення, метод Грефа)	10
12	Зміст методики визначення потенціалу продукції. Визначення економічних результатів проектування	10
13	Законодавство держави у сфері інноваційної діяльності. Стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності в аграрній сфері України.	10
14	Концепції вимірювання можливостей підприємства («Піраміда досягнень» Квантове вимірювання досягнень, «Ділове вікно управління», ДжАйКейс, Катерпіллар, Концепція внутрішнього ринку «Хьюлет-Паккард»)	10
15		
		130

Самостійна робота студентів оцінюється під час проведення поточного та підсумкового контролю. З цією метою використовується перевірка конспектів лекцій та розділів посібника, розв'язання задач, відповідей на контрольні запитання і завдання, текстовий контроль.

8. Курсова робота

Курсова робота виконується на підставі глибокого вивчення студентом теорії та розвитку економіки підприємства. Обов'язковою складовою частиною курсової роботи є оцінка потенціалу підприємства та формулювання рекомендацій щодо підвищення ефективності формування та використання потенціалу підприємства. Окремі положення є доцільним ілюструвати схемами, діаграмами, графіками, іншими наочними матеріалами.

Обов'язковими складовими роботи є титульний аркуш (додаток А), зміст, вступ, основна частина, висновки і список використаних джерел.

У вступі необхідно обґрунтувати актуальність теми, яка розробляється; вказати, рішенню якої проблеми в аграрному виробництві сприяє здійснення досліджень; сформулювати мету та задачі курсової роботи; коротко викласти методику дослідження, прийоми та методи дослідження; вказати на інформаційну базу дослідження та коротко описати структуру роботи (загальну кількість сторінок, обсяг основного тексту, кількість розділів і підрозділів, таблиць і рисунків, кількість джерел у списку літератури).

У першому розділі доцільно викласти теоретичні узагальнення з досліджуваної проблеми. Тут має бути наведений аналіз останніх досліджень і публікацій, характеристика реального стану проблеми в умовах вітчизняної економіки (за бажанням – також інших держав), досягнення науки та передового досвіду. Огляд літератури не повинен бути дуже широким, слід розкрити найбільш важливі роботи. Розбір підібраних наукових статей ведеться в хронологічній послідовності, що забезпечить логічну послідовність викладення. Загальний обсяг розділу – не більш 25 % тексту роботи.

Другий розділ роботи включає аналіз розмірів і структури потенціалу підприємства, оцінку його окремих складових і сукупної величини, досягнутого рівня конкурентоспроможності.

Перед розміщенням розрахункових таблиць, наводиться короткий теоретичний опис (2 – 3 абзаци). Наприклад, перед аналізом моделі «Квадрат потенціалу» слід вказати на її призначення та задачу, що вирішується за її допомогою. Після розрахунку проводиться детальний аналіз стану об'єкта і причин, що могли його спричинити. Робиться загальний висновок і розробляється рекомендації щодо поліпшення стану об'єкта та шляхів подальшого розвитку.

Третій розділ присвячується оцінці окремих складових і конкурентоспроможності потенціалу досліджуваного підприємства. Порядок оформлення матеріалів розділу аналогічно до попереднього.

Висновки та пропозиції є заключною частиною курсової роботи, яка являє собою короткий підсумок досліджень і повинна носити конкретний характер.

Перелік тем і орієнтовний зміст курсових робіт

Тема 1. Сутність і особливості визначення потенціалу підприємства.

Етимологія (походження) і підходи до трактування терміну «потенціал». Різновиди потенціалів за різними ознаками. Трактування економічного потенціалу (як сукупної продуктивної здатності галузей народного господарства і окремих підприємств; як сукупності ресурсів; як результату економічних і виробничих відносин між суб'єктами господарської діяльності). Складові та методичні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства.

Тема 2. Передумови ефективного використання потенціалу підприємства та оцінка досягнутого рівня ефективності.

Властивості та вимоги до підприємства як системи. Внутрішня та зовнішня стабільність як передумова ефективного функціонування потенціалу підприємства. Типи поведінки підприємства. Збалансована система показників та економічна додана вартість а оцінці стану та розвитку потенціалу підприємства.

Тема 3. Ресурсний потенціал підприємства.

Склад ресурсів підприємства. Сучасний стан ресурсного забезпечення аграрних підприємств. Поняття та методи оцінки сукупної величини ресурсного потенціалу. Показники, що характеризують ефективність використання окремих складових і сукупного ресурсного потенціалу. Досягнутий рівень ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Тема 4. Інвестиційний потенціал підприємства.

Підходи до трактування інвестицій, інвестиційної діяльності та інвестиційного потенціалу підприємства. Обґрунтування інвестиційної політики. Чинники впливу на інвестиційний клімат підприємства. Ризики підприємства при розвитку його інвестиційного потенціалу. Інвестиційна стратегія підприємства. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості підприємства.

Тема 5. Методичні та організаційно-економічні засади формування потенціалу підприємства як економічної системи

Властивості потенціалу підприємства як економічної системи. Підходи до формування потенціалу підприємства. Структурна модель формування потенціалу підприємства. Галузеві особливості формування потенціалу підприємств. Обґрунтування складу потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Тема 6. Конкурентні переваги і конкурентний потенціал підприємства

Підходи до трактування сутності конкурентного потенціалу підприємства. Методи оцінки конкурентних переваг і конкурентного потенціалу підприємства. Конкурентні стратегії підприємства. Напрями підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Тема 7. Стратегічний потенціал підприємства

Теоретичні принципи формування стратегічного потенціалу підприємства: характеристика і принципи формування стратегії розвитку підприємства. Оцінка розвитку стратегічного потенціалу підприємства: вибір критеріїв для оцінювання розвитку стратегічного потенціалу підприємства, побудова системи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства.

Тема 8. Потенціал розвитку підприємства.

Сутність категорії «розвиток» в загальноекономічному плані та стосовно окремих підприємств. Вимірювання досягнутого рівня розвитку підприємства. Стадії життєвого циклу підприємства як етапи його розвитку. Формування стратегії розвитку підприємства. Діагностика кризи розвитку підприємства.

Тема 9. Логістичні системи в управлінні потенціалом підприємства.

Поняття логістичної системи. Види логістичних систем за різними ознаками. Завдання логістичних систем. Принципи та критерії вибору логістичної системи.

Тема 10. Методи економічної оцінки трудового потенціалу

Сутність трудового потенціалу підприємства. Підходи до оцінки трудового потенціалу працівників і колективу підприємства. Витратний і результатний підходи до оцінки трудового потенціалу підприємства. Системи показників оцінювання кількісних і якісних складових трудового потенціалу підприємства.

Тема 11. Особливості та методичні підходи до оцінки вартості сукупного потенціалу підприємства

Цілі та особливості оцінки сукупної оцінки потенціалу підприємства. Методичні підходи до оцінки вартості бізнесу.

Тема 12. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства.

Сутність, переваги і недоліки застосування порівняльного підходу до оцінки сукупного потенціалу підприємства. Метод мультиплікаторів. Метод галузевих співвідношень. Метод аналогового продажу (ринку капіталу). Методи оцінки гудвілу. Дисконтний метод

Тема 13. Витратний підхід до оцінки потенціалу підприємства.

Сутність, переваги і недоліки застосування витратного підходу до оцінки сукупного потенціалу підприємства. Простий балансовий метод. Метод регулювання балансу. Метод вартості заміщення. Метод ліквідації вартості. Метод чистих активів. Метод накопичення активів.

Тема 14. Формування та використання фінансового потенціалу підприємства

Трактування фінансового потенціалу підприємства. Фактори формування фінансового потенціалу підприємства. Оцінка вартості фінансового потенціалу підприємства. Напрями оцінки результативності фінансового потенціалу. Оцінка можливості утворення фінансового капіталу та його використання. Показники оцінки результативності формування і використання фінансового потенціалу.

Тема 15. Управління розвитком підприємства

Підходи до розуміння розвитку підприємства. Напрями і види розвитку підприємства. Підходи до управління розвитком підприємства. Стратегії технічного розвитку потенціалу. Організаційний розвиток підприємства: суть і моделі (стратегії) реалізації.

Тема 16. Формування та ефективність використання фондового потенціалу підприємства.

Склад фондового потенціалу підприємства. Система показників ефективності використання фондового потенціалу. Оптимізація складових фондового потенціалу підприємства.

Тема 17. Потенціал матеріальних ресурсів: особливості формування та використання.

Склад матеріальних ресурсів підприємств. Нормування як спосіб оптимізації потенціалу матеріальних ресурсів підприємства. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів. Системи матеріального забезпечення підприємств.

Тема 18. Оцінка та управління підприємницьким потенціалом

Трактування підприємницького потенціалу. Функціональні ознаки підприємництва. Характеристики підприємницького середовища та чинники, що на нього впливають. Державний та локальний рівні підприємницького середовища

Тема 19. Потенціал маркетингу підприємства

Підходи до трактування маркетингового потенціалу підприємства. Інструментарій потенціалу маркетингу та його складові: потенціал маркетингової інформаційної системи, маркетингових досліджень, програмування маркетингу, маркетингового інструментарію, товарний потенціал, ціновий потенціал, збутовий потенціал, комунікаційний потенціал, потенціал контролю маркетингу, потенціал управління ризиками. Реалізація маркетингового потенціалу підприємствами.

Тема 20. Методи оцінки рівня і резервів кращого використання потенціалу підприємств. Підходи Лоулора та Куросави.

Критерії продуктивності та ефективності діяльності підприємства. Нормативний підхід до аналізу продуктивності організацій. Методи оцінки продуктивності виробничої системи (метод номінальної групи, дельфійський метод, багатофакторна модель вимірювання продуктивності – підходи Лоулора та Куросави).

Тема 21. Інноваційний потенціал підприємства: складові, напрями та проблеми розвитку

Різні підходи до розуміння сутності інноваційного потенціалу підприємства, його складових, способів оцінки та напрямів розвитку взагалі та стосовно сільськогосподарських підприємств зокрема. Оцінки експертів щодо рівня інноваційного розвитку вітчизняних аграрних підприємств та перспектив нарощення інноваційного потенціалу в майбутньому.

Тема 22. Результатний підхід до оцінки потенціалу підприємства

Сутність, переваги і недоліки застосування результатного підходу до оцінки сукупного потенціалу підприємства. Метод прямої капіталізації. Метод дисконтування грошових потоків. Метод економічного прибутку. Метод додаткових прибутків.

Тема 23. Управління ресурсами підприємства

Джерела ресурсного забезпечення підприємства. Принципи та способи планування ресурсів. Управління закупками ресурсів. Управління запасами на підприємстві: сутність, види, ефективність. АБС та XYZ-аналіз в управлінні запасами підприємства.

9. Методи навчання

У ході вивчення дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» використовуються такі методи навчання:

1. Інформаційно-презентативні:

- 1) усні: лекція, пояснення;
- 2) письмові: план, конспект, графіки, схеми, реферат;
- 3) наочно-усні: демонстрація, слайди.

2. Алгоритмічно-дійові:

- 1) діалогічні: бесіда, дискусія, консультація, тестування, семінари, питання-відповіді;
- 2) предметно-групові: питання;
- 3) групові: робота в малих групах, конференції, круглі столи.

10. Методи контролю

Протягом вивчення курсу «Потенціал і розвиток підприємства» студент має брати активну участь в обговоренні програмних питань на практичних заняттях, підготувати одне ІНДЗ та доповідь по ньому.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за трьома напрямками:

I – контроль систематичності та активності роботи на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях;

II – контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання;

III – контроль за виконанням модульних завдань.

Проміжний контроль за опануванням дисципліни здійснюється за спеціально розробленими завданнями теоретичного та практичного характеру, які оцінюються за 100-бальною системою по кожному з модулів.

Підсумковий контроль, який здійснюється в кінці вивчення курсу.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Іспит

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий іспит (20 %)	Сума (100 %)
Змістовий модуль 1 40 %							Змістовий модуль 2 40 %										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		30	100

Курсова робота

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
----------------------	----------------------	---------------	------

до 80 балів	-	до 20 балів	100
-------------	---	-------------	-----

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	Г	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Навчальний процес при підготовці бакалаврів спеціальності «Економіка підприємства» забезпечується текстами лекцій, методичними розробками з організації самостійної роботи, які розроблені ведучим курсу.

1. Лебединська О.І., Шелудько Л.В., Ксьонова О.В. Потенціал і розвиток підприємства.- Навч.посіб. , Харків, 2014

2.Курс лекцій з дисципліни (електронний варіант);

3. Робоча програма навчальної дисципліни;

5. Пакет тестових завдань.

6. Методичні вказівки до виконання курсової роботи (електронний варіант).

13. Рекомендована література

Базова

1. Стец, І. І. Потенціал і розвиток підприємства [Текст] : навч. посіб. / І. І. Стец. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – 673 с.
2. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: навч. пос. / В. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
3. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
4. Закон «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 року N 2658-III // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, N 47, ст.251.
5. Закон України «Про оцінку земель» №1378-IV від 11 грудня 2003 року.
6. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
7. Лапин Е.В. Оценка экономического потенциала предприятия: Монография. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. – 360 с.
8. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: Монография. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 310 с.

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок» від 11.10.2003 р. № 1531 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №96 (754). – С.8 – 22.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 «Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні основи оцінки майна та майнових прав».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442 Про затвердження Національного стандарту №2 «Оцінка нерухомого майна».
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. N 1185 «Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності».
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1655 «Про затвердження Національного стандарту №3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»
14. Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року. Указ Президента // Праця і зарплата. - № 18 (178). – 1999.
15. Россоха В. В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств / В. В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 442 с.
16. Спільний наказ ФДМУ та Міністерства юстиції України №142/5/2092 (№1074/8395) “Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів” від 14.11.2003р.
17. Управління ресурсами підприємства. Навч. посіб./ Під ред. к.е.н. Ю.М. Воробйова, д.е.н. Б.І. Холода. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 288 с.
18. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.

Допоміжна

1. Андрійчук В.Г. Эффективность использования производственного потенциала в сельском хозяйстве. – М.: Экономика, 1983. – 207 с.
2. Андрійчук В. Г. Эффективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 292 с.
3. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. – 2-ге вид., доп. і переробл. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2004. – 624 с.
4. Аничин В.Л. Измерение производственных возможностей сельскохозяйственных предприятий / Харьк. гос. аграр. ун-т им. В.В. Докучаева. Харьков, 1995. – 113 с.
5. Байда С. В. Особливості формування стратегічного потенціалу підприємства в «новій економіці» / С. В. Байда // Наук. вісник Буковинської державної фінансової академії: зб. наук. праць. Серія «Економічні науки». Вип. 1 (18). – Чернівці: Технодрук, 2010. – 228 с.
6. Борисова В.А. Відтворення природного ресурсного потенціалу АПК: економічні аспекти. – Суми: Довкілля, 2003. – 372 с.
7. Бородіна О.М. Людський капітал на селі: наукові основи, стан і проблеми розвитку. К.: ІАЕ УААН, 2003. – 277 с.
8. Василенко Ю.В. Производственный потенциал сельскохозяйственных предприятий. – М.: Агропромиздат, 1989. – 128 с.

9. Веденичев П.Ф., Пасхавер Б.Й., Трегобчук В.М. и др. Аграрный ресурсный потенциал Украинской ССР / П.Ф. Веденичев, Б.Й. Пасхавер, В.М. Трегобчук, В.Ю. Иваницкий, Т.А. Козлова, Н.А. Андриенко, Н.М. Скурская, В.Ф. Кириченко, А.Э. Юзефович, Л.Н. Власенко, А.И. Хоменко; под ред. П.Ф. Веденичева. – К.: Наукова думка, 1988. – 311 с.
10. Воронков Д. К. Розвиток підприємства: управління змінами та інновації: монографія / Воронов Д.К., Погорелов Ю.С. – Х.: АДВА, 2009. – 435 с.
11. Воронкова А.Е. Потенціал підприємства як основа його довгострокового розвитку / А.Е. Воронкова, Ю.С. Погорелов // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду розвитку України: зб. наук. праць / Нац. акад. наук України, Ін-т регіональних досліджень. – Львів: Ін-т регіональних досліджень, 2008. – 436 с.
12. Гладій М.В. Використання потенціалу аграрного сектора економіки України: Монографія. – Львів, 1999. – 86 с.
13. Горда А.С. Методы исследования системы ресурсопотребления в АПК / Науч. тр. Крымского ГАУ. – Симферополь, 2001, Вып. 67. – С. 62 – 67.
14. Гудзинський О. Д. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект): монографія / О. Д. Гудзинський, С. М. Судомир, Т. О. Гуренко. – К.: ІПК ДСЗУ, 2010. – 212 с.
15. Гуторов О.І. Земельно-ресурсний потенціал та проблеми його раціонального використання: лекція. – Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва, - Х., 2002. – 70 с.
16. Гуторов О.І. Сутність, оцінка та ефективність використання аграрного ресурсного потенціалу: теоретичні аспекти: лекція / О.І. Гуторов, І. О. Шарко / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2009. – 48 с.
17. Данилишин Б.М., Дорогунцов С.І., Міщенко В.С., Коваль Я.В., Новоторов О.С., Паламарчук М.М., Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. – К., 1999. – 245 с.
18. Дацій Н.В. Формування і ефективне використання ресурсного потенціалу в сільському господарстві / Автореф ... канд. екон. наук. 08.07.02 / Дніпропетровський держ. аграр. ун-т. -Дніпропетровськ, 2003. - 20 с.
19. Довбенко В.І. Потенціал і розвиток підприємства / В. І. Довбенко. – Львів: Львівська політехніка, 2010. – 358 с.
20. Егоров П. В. Управление организационным потенциалом субъектов реального сектора экономики: монография / П. В. Егоров, Е. Н. Демидова. - Донецк: Юго-Восток, 2009. – 165 с.
21. Економічний довідник аграрника / В.І.Дробот, Г.І.Зуб, М.П.Конопенко та ін./ За ред. Ю.Я.Лузана, П.Т.Саблука. – К.: „Преса України”, 2003. – 800с.
22. Економічні проблеми розвитку ресурсного потенціалу АПК: Збірник наукових праць. – К.: НАН України, 1999. – 87 с.
23. Іваненко Н.Т., Хорунжий М.Й. До методологічних аспектів оцінки діяльності підприємств аграрного сектору України // Економіка АПК. – 2005.- № 3. – С. 42 – 50.
24. Кузубов Н.В. Методология моделирования агропромышленных формирований: Монография / НАН Украины, Ин-т экономики. – Киев, 1996. – 143 с.
25. Лакіза І.О. Гнучкий розвиток підприємства на основі оптимізації повних витрат: монографія / І.О. Лакіза, П.В. Тархов, О.О. Хворост; Сумський держ. аграр. ун-т. – Суми: СумДУ, 2009. – 168 с.

- 26.Лукинов И., Онищенко А., Пасхавер Б. Аграрный потенциал: исчисление и использование // Вопросы экономики. – 1988. - № 3. – С. 12 – 21.
- 27.Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика / Пер. 16-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2006. – XXXVI, 940 с.
- 28.Масліч Є. О. Економічна стратегія підвищення ефективності використання сукупного сільськогосподарського капіталу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.07.02 / Кримський держ. агротехнологічний ун-т.-Сімф., 2004. – 20 с.
- 29.Мельник С.І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 426 с.
- 30.Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Удосконалення грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення // Економіка АПК.- 2002.- № 8.- С.10-16.
- 31.Механізм забезпечення розвитку підприємств: еколого-економічний аспект: монографія / В.В. Хобта та ін.; Держ. вищий навч. заклад «Донецький національний технічний університет». – Донецьк: Чернецька, 2009. – 270 с.
- 32.Наказ Держкомзему України, Мінагрополітики України, Мінбудархітектури України, Української академії аграрних наук «Про Порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів» від 27.01.2006 N 18/15/21/11.
- 33.Наказ ФДМУ «Про затвердження Порядку експертної оцінки нематеріальних активів» від 10 серпня 1995 р. № 292/828.
- 34.Наказ ФДМУ №100 (74/610) «Положення про порядок проведення експертної оцінки державного майна при приватизації» від 20 березня 1995 р.
- 35.Новікова М. М. Системне управління трудовим потенціалом підприємства: монографія / Новікова М.М. – Харків: ХНЕУ, 2008. – 211 с.
- 36.Онищенко О. Сільськогосподарські підприємства після реорганізації: ресурсозабезпеченість, виробничі затрати, продуктивність // Економіка України. – 2004. – № 12. – С.52 – 63.
- 37.Отенко И.П. Механизм управления потенциалом предприятия / И.П. Отенко, Л.М. Малярец. – Харьков: ХГЭУ, 2003. – 220 с.
- 38.Отенко І. П. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства / Отенко І.П., Малярець Л. М., Іващенко Г. А. – Х.: ХНЕУ, 2007. – 348 с.
- 39.Підлісецький Г.М., Герун М.І., Моголова М.М. та ін. Методичні рекомендації з експертної оцінки майна в підприємствах АПК / Г.М. Підлісецький, М.І. Герун, П.А. Денисенко, Т.В. Косарева, Л.І. Курило, М.М. Моголова, В.О. Питулько, Р.П. Саблук, М.І. Толкач, О.В. Маренков, А.П. Нарожний. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 221 с.
- 40.Россоха В.В. Державне регулювання розвитку потенціалу підприємств аграрної сфери економіки / В. В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 86 с.
- 41.Россоха В.В. Методологічні аспекти формування та розвитку потенціалу підприємств аграрної сфери АПК / В.В. Россоха // Економіка АПК. – 2005. – № 8. – С.36 – 42.
- 42.Россоха В.В. Соціальний потенціал аграрного підприємства: оцінювання і формування / В. В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 100 с.

43. Россоха В.В. Теоретико-методичні засади, розвитку і оцінювання виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства / В.В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 92 с.
44. Сабадирьова А. Л. Основні методологічні аспекти становлення теорії потенціалу підприємства / А. Л. Сабадирьова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Вип. 37 / Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – С. 274 – 280.
45. Спільний наказ ФДМУ та Міністерства юстиції України №142/5/2092 (№1074/8395) “Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів” від 14.11.2003р.
46. Тарасова В.В. Ресурсоемність і ресурсовіддача в агровиробництві: Монографія. – Житомир: вид-во «ДВНЗ «Державний агроекологічний університет», 2007. – 348 с.
47. Трегобчук В., Юзефович А., Крисанов Д., Попова О., Прадун В., Скурська Н. Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні і практичні аспекти) / Відп. ред. В.Трегобчук. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2003. – 259 с.
48. Тяпкин Н.Т., Панина Н.А. Критерии и показатели оценки эффективности использования ресурсов в сельском хозяйстве // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2004. - №5. – С.25 – 28.
49. Ульянченко О.В. Формування та використання ресурсного потенціалу в аграрній сфері / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва.–Х., 2006.–357 с.
50. Управление устойчивым развитием предприятия: монография / Петров Э.Г. и др. – Херсон: ОЛДИ-плюс, 2009. – 557 с.
51. Хеди Э., Диллон Д. Производственные функции в сельском хозяйстве. – М : «Прогресс», 1965. – 599 с.
52. Эволюция показателей развития предприятий / Электронный источник / Режим доступа: <http://www.management.com.ua/strategy/str070.html>.
53. Шебанін В.С. Системне оновлення і розвиток матеріально-ресурсного потенціалу сільського господарства. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 276 с.